

POSTANOWIENIE

28 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 marca 2024 r. w Warszawie
zażalenia Banku spółki akcyjnej w W.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z 12 października 2022 r., V Ca 232/22,

w sprawie z powództwa S. D. i J. D.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie z powództwa S. D. i J. D. przeciwko Bankowi S.A. w W. o zapłatę, ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej wniesionej przez pozwaną od wyroku tego Sądu z 23 czerwca 2022 r. na kwotę 44 871,00 zł (pkt 1) oraz odrzucił skargę kasacyjną (pkt 2).

Sąd wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym, z zastrzeżeniem sytuacji szczególnych, nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. W skardze kasacyjnej wniesionej przez pozwaną od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 23 czerwca 2022 r. wartość przedmiotu zaskarżenia została przez

pozwana określona na kwotę 75 629 zł, podczas gdy w apelacji od wyroku Sądu I instancji wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 44 871 zł. Z uwagi na to, że na rzecz powodów została prawomocnie zasądzona kwota 44 870,94 zł, to właśnie ta kwota (po zaokrągleniu) powinna stanowić wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Mając na uwadze treść art. 398² § 1 k.p.c., który stanowi, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim uznał, że skarga kasacyjna pozwanej jest niedopuszczalna i wydał postanowienie o jej odrzuceniu.

Na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej pozwana wniosła zażalenie, którym zaskarżyła przedmiotowe postanowienie w całości i zarzuciła temu postanowieniu naruszenie art. 19 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. przez jego wadliwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wartość przedmiotu sporu wyznacza wyłącznie wartość zasądzanego świadczenia pieniężnego i przyjęcie, że w sprawie, ze względu na wartość przedmiotu sporu, skarga kasacyjna nie przysługuje, podczas gdy sąd powinien uwzględnić, że sądy obu instancji dokonały przesłankowej oceny ważności umowy, w sposób spreczny z orzecnictwem Sądu Najwyższego (III CZP 40/22) stwierdzając jej bezwzględną nieważność. W związku z powyższym w zażaleniu wniesiono o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (bez wskazania sądu, któremu sprawa miałaby być przekazana).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia wnoszony poza tokiem instancji od prawomocnych orzeczeń, musi spełniać wyznaczone ustawowo wymagania, które określają jej dopuszczalność. Takie wymaganie przewiduje między innymi art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Wynikająca z tego przepisu norma ma charakter bezwzględny, nie jest więc dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron,

"oznaczenie" wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna.

W postępowaniu kasacyjnym skarżący nie może określać wartości przedmiotu zaskarżenia w sposób dowolny, jedynie w celu uzyskania możliwości wniesienia skargi kasacyjnej. Wartość przedmiotu zaskarżenia warunkująca dopuszczalność skargi kasacyjnej (art. 398² § 1 k.p.c.) oceniana jest zawsze na podstawie wartości przedmiotu sporu ustalonej przez sąd pierwszej instancji.

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. Wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez stronę skarżącą z naruszeniem reguł z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążące dla oceny dopuszczalności tej skargi (zob. *imprimis* postanowienia Sądu Najwyższego z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNCP 1997, nr 11, poz. 180; z 20 czerwca 1997 r., II CKN 245/97; z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60; z 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14; z 13 marca 2015 r., III CZ 13/15; z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15; z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15; z 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16; z 26 października 2017 r., II CZ 64/17).

Nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli strony, „oznaczenie” wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna. Ewentualne badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie tego, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c. i nie może być utożsamiane ze sprawdzeniem wartości przedmiotu sporu, o którym stanowią art. 25 i 26 k.p.c.

Wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym, z zastrzeżeniem sytuacji szczególnych, nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 19 - 4 k.p.c. do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie

może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2018 r., II CZ 30/18, OSNC-ZD 2019/C/39).

Odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej art. 19-24 k.p.c. (art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2 k.p.c.) nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (zob. w szczególności postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 42; 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 162; 22 grudnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002, Nr 17, poz. 7; 7 sierpnia 2014 r., II CZ 30/14; 7 kwietnia 2017 r., V CZ 26/17), zaś w sprawie o roszczenie pieniężne zaskarżenie apelacją wartość przedmiotu sporu stanowi kwota, określająca wartość naruszonego interesu prawnego (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2012 r., III CZP 35/12). Przedmiot zaskarżenia nie jest samodzielny i nie może być większy od przedmiotu sporu, chyba że nastąpiło rozszerzenie powództwa albo zasądzenie ponad żądanie (postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, OSNC 1997, nr 4, poz. 42; z 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 162; z 22 grudnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002, nr 17, poz. 7).

Sąd drugiej instancji może stwierdzić, a następnie ustalić i przyjąć w sposób wiążący, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest w rzeczywistości inna niż podana przez skarżącego. Nie jest to formalne sprawdzanie wartości przedmiotu zaskarżenia (według reguł przewidzianych w art. 25 k.p.c.), lecz kontrola dopuszczalności nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 180; z 11 lipca 2019 r., V CZ 42/19).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim trafnie dokonał weryfikacji określonej przez skarżącą w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia, która w apelacji skarżącej oznaczała oznaczona na kwotę 44 871 zł, a w tym zakresie, tj. co do apelacji pozwanego do kwoty 44 870,94 Sąd Okręgowy wyrokiem z 23 czerwca 2022 r. apelację oddalił. Kwota ta wyznacza interes prawny skarżącego w sprawie, a wobec ograniczenia kwotowego wynikającego z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna była niedopuszczalna i z uwagi na rzeczywistą wartość przedmiotu zaskarżenia podlegała odrzuceniu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]